

Moțiunea de cenzură. Ipoteza adoptării

6 septembrie 2007

© 2007 Institutul PRO
Str. Ion Câmpineanu nr. 20,
Sector 1, București
Internet: www.institutulpro.ro
E-mail: office@institutulpro.ro

Raport realizat de
Departamentul de Analize și Politici
al Institutului PRO

Raportul poate fi consultat gratuit pe *site-ul*
www.infopolitic.ro

abstract

Anunțul PSD privind inițierea unei moțiuni de cenzură a luat prin surprindere clasa politică, dar și opinia publică. Motivul constă în dificultatea de a identifica avantaje aparente ale luării unei asemenea decizii. Nu puțini au fost cei care, convinși că o moțiune a PSD nu are nici un sens, au încercat să ridiculizeze întreaga inițiativă și pe autorii ei, în special pe președintele PSD Mircea Geoană.

Scopul acestei analize a Institutului PRO este acela de a analiza ipoteza adoptării moțiunii de cenzură de către Parlament. Ne-am ghidat după principii simple: 1. o decizie politică trebuie să aibă în vedere consecințele la care conduce luarea ei; 2. o decizie, politică sau nu, poate fi înțeleasă numai prin cunoașterea regulilor jocului pe care această decizie le respectă sau ar trebui să le respecte. În cazul de față, regulile jocului sunt stipulate în Constituția României. La acestea se adaugă regulile nescrise ale legitimării dintre partide și ale cutumelor din viața politică românească.

Această analiză nu-și propune să ofere soluții sau explicații definitive. Ea este prinsă în contextul desfășurării evenimentelor. O înțelegere mai clară a motivațiilor și a logicii acestei decizii nu va fi posibilă decât după efectuarea întregului proces.

cuprinsul analizei

1. Inițierea moțiunii	4
2. Interpretarea procedurilor	4
3. Cele două direcții politice de abordare a moțiunii	5
4. Posibilități de evoluție post-moțiune	7
5. Opțiuni de vot	11
6. Evoluții politice post-moțiune	14
Concluzii	19

1. Inițierea moțiunii

La întâlnirea social-democraților de la Bran (jumătatea lunii august), PSD a luat decizia depunerii unei moțiuni de cenzură împotriva Guvernului. Două sunt, probabil, variabilele care au contat decisiv. Pe de o parte, presiunea unor lideri din teritoriu, care solicitau o reorientare a politicii partidului. De altfel, solicitările publice ale lui Mircea Geoană de a fi desemnat premier după demiterea Guvernului trebuie interpretate în logica presiunii interne, care cere ca Geoană să-și asume formarea cabinetului. Pe de altă parte, a contat și nevoia de recalibrare a strategiei PSD din ipostaza partidului autentic de opoziție. Oficializarea deciziei privind depunerea moțiunii de cenzură a fost făcută în Comitetul Executiv Național al PSD din 27 august. Mircea Geoană a fost nominalizat de partid pentru funcția de premier, confirmând orizontul de așteptare creat de anunțurile anterioare ale liderului PSD.

Anunțul neașteptat al moțiunii PSD survine într-un climat politic tensionat. După eșecul referendumului pentru demiterea președintelui, partidele au întâmpinat dificultăți de re poziționare. Colaborarea PNL-PSD, confirmată prin votul împotriva moțiunii de cenzură a PD, a avut ca scop nu atât de a crea un front alternativ la Traian Băsescu (aceasta avusese deja loc prin suspendarea președintelui), cât de a oferi temporar o formulă minimală de stabilitate și orizontul unor re poziționări ulterioare. Dacă PSD ar fi votat moțiunea de cenzură a PD, imediat după referendum, șansa unei re poziționări nu ar mai fi apărut, iar Traian Băsescu și PD ar fi fost dați câștigători aproape siguri.

Perioada de vară a adus, în mod previzibil, PSD și PNL, într-un conflict de legitimitate pe tema importantă a majorării pensiilor. Argumentele invocate de PSD pentru a contesta Guvernul au fost și cele legate de lipsa accesului la resursele specifice guvernării. La momentul validării Cabinetului Tăriceanu 2, Mircea Geoană condiționase susținerea în Parlament de îndeplinirea unor angajamente, o parte dintre ele privind direct PSD. În mod firesc, social-democrații nu puteau accepta să gireze guvernarea fără a beneficia de avantajele ei. Inflexibilitatea premierului Tăriceanu, care nu a cedat în fața solicitărilor PSD, reprezintă un alt moment care a declanșat primele dezbateri privind necesitatea depunerii unei moțiuni de cenzură.

Sondajele de opinie arată că PSD are o evoluție fluctuantă la un nivel scăzut (între 17% și 24%), cu cel puțin 10% sub scorul înregistrat la alegerile din 2004. Partidul nu se bucură de accesul la resurse, altfel spus este blocat în atingerea obiectivului său esențial, ca partid. Apoi, perspectiva de a ajunge la aceste resurse, într-un interval de timp rezonabil, este tot mai scăzută.

2. Interpretarea procedurilor

Momentul depunerii moțiunii la Parlament depinde doar de PSD, care a anunțat că va face acest lucru până pe data de 10 septembrie. Data aleasă poate să spună ceva despre intențiile PSD. Parlamentul începe oficial sesiunea de toamnă pe 3 septembrie, dar prima săptămână este de regulă alocată schimbărilor din

Biroul permanent și din comisii. Absenteismul este destul de mare în această săptămână, parlamentarii intrând „în ritm” după o săptămână-două de la începerea sesiunii. Anunțând că va depune moțiunea pe 10 septembrie, PSD lasă să se înțeleagă că dorește pe de o parte să fie sigur de prezența la vot a parlamentarilor, iar pe de altă parte să nu amâne inițiativa pentru perioada de mijloc a sesiunii (octombrie-noiembrie).

Dacă sunt respectate prevederile din Regulament referitoare la depunerea unei moțiuni de cenzură, votarea acesteia în Parlament va avea loc la maxim 8 zile de la data depunerii, pe 18 septembrie.

În cazul votului acordat unei moțiuni de cenzură, Regulamentul specifică în mod clar o procedură specială (cea a votului secret cu bile). În aceste condiții, propunerea venită dinspre unii membri PSD de a se proceda la vot deschis nu este susținută, ceea ce evident nu exclude aprobarea votului cu bilele la vedere, separat, de către partidele interesate. Controlul votului de către partide ar trebui să fie minim, dar gradul de incertitudine cu privire la rezultate ar putea fi limitat prin această procedură. Votul cu bilele la vedere permite controlul parlamentarilor de către partidul din care aceștia fac parte, subordonând în felul acesta interesele individuale ale fiecărui parlamentar intereselor partidelor. Legiuitorul a specificat o procedură specială pentru votarea moțiunii de cenzură, tocmai pentru a da o mai mare importanță votului parlamentarilor și a asigura libertatea de conștiință a acestora. Prin obligația de a vota cu bilele la vedere, se poate afirma că partidele încalcă principiul constituțional, potrivit căruia orice mandat imperativ este nul.

În Parlament sunt, din cauza unor locuri vacante¹, 462 de deputați și senatori. Prin urmare, numărul necesar de voturi pentru aprobarea moțiunii de cenzură este 232. Importanța votului în cazul moțiunii de cenzură este dată și de necesitatea întrunirii majorității deputaților și senatorilor.

3. Cele două direcții politice de abordare a moțiunii

Din punct de vedere strategic, moțiunea de cenzură a PSD poate fi orientată în două direcții:

- O critică preponderent politică a întregii guvernări PNL-PD (2005-2007);
- O critică aplicată a activității desfășurate de Guvernul Tăriceanu 2.

Conform cutumelor, cea de-a doua direcție este cea uzitată, întrucât o moțiune de cenzură se introduce împotriva guvernului aflat în funcție. De aceea, un text al moțiunii care să cuprindă o evaluare critică a întregii guvernări PNL-PD ar putea fi contestată de PD, ca nerespectând cutumele parlamentare. Anticipând acțiunile PD, PSD ar putea alege o soluție de mijloc, criticând guvernul în funcție, dar făcând referiri consistente la activitatea întregii guvernări. De exemplu, PSD ar putea spune că nu se poate realiza o critică profundă a mandatului ministrului Justiției, Tudor Chiuariu, fără înțelegerea

¹ Nu este exclus ca locurile să fie ocupate până la data dezbaterii moțiunii.

prealabilă a deciziilor luate de predecesorul său Monica Macovei. O asemenea abordare este mai greu de contestat.

1. Moțiunea ca poziționare împotriva guvernării PNL-PD (2005-2007). Paradigmatic, aceasta înseamnă o reîntoarcere la rezultatul alegerilor din 2004. Referința la Traian Băsescu este imposibil de evitat. Acesta ar fi „axul” întregii guvernări, punctul din care criza și eșecul pot fi înțelese și sancționate cel mai bine. În acest fel, o moțiune împotriva Guvernului Tăriceanu, extinsă la întreaga guvernare, ar putea deveni un text anti-Băsescu. De asemenea, un capitol central al moțiunii ar trebui să abordeze chestiunea reformei în Justiție. Din perspectiva PSD, Monica Macovei și Tudor Chiuariu sunt reprezentanții aceleiași „școli” și sunt luați împreună în cadrul demersului critic. Dar și aici Traian Băsescu trebuie să joace un rol important, ca factor direct de influențare a Justiției, prin intermediul procurorului general Laura Codruța Kovesi și al șefului DNA, Daniel Morar. Reiterarea conflictului permanentizat Băsescu-Tăriceanu, crizele politice generate de președintele Băsescu și perpetuate de premierul Tăriceanu, calitatea îndoielnică a miniștrilor Executivului sau ignorarea de către guvernanți a agendei reale a cetățenilor, toate sunt repere ce s-ar putea regăsi în textul moțiunii de cenzură. Pentru PSD, este important ca textul să fie ofensiv și agresiv.

2. Moțiunea ca poziționare împotriva Guvernului Tăriceanu 2. Această abordare este slabă și riscantă din punct de vedere imagologic. Critica adusă întregii guvernări oferă teoretic PSD șansa unei re poziționări, a unei delimitări de guvernarea Băsescu-Tăriceanu, indiferent de rezultatul moțiunii. Politic însă, ar crea dificultăți PD și PLD în a vota moțiunea. Este deci evident că alegerea acestei abordări ar trebui să aibă legătură cu eventuale negocieri, oficiale sau neoficiale, în legătură cu evoluțiile post-moțiune. O moțiune a PSD îndreptată exclusiv împotriva Guvernului Tăriceanu 2 și care ar fi respinsă la vot ar reprezenta un eșec major al PSD, comparabil cu eșecul de la referendumul privind demiterea președintelui. Există cel puțin două zone în jurul cărora se poate formula o critică dură împotriva Guvernului Tăriceanu 2 și pe care social-democrații le-ar putea viza. Prima dintre ele ar fi o reactivare a tezei privind influența „grupurilor de interese”. Pe lângă cazul de notorietate al lui Patriciu, reactivat recent, presa a speculat asupra faptului că portofolii importante ale guvernării Tăriceanu 2, precum Justiție, Interne sau Educație, au fost distribuite unor tineri politicieni promovați de Relu Fenechiu, un influent om de afaceri liberal din Iași. Tema a fost deja abordată de presă, iar social-democrații nu ar avea decât să amplifice un curent negativ. A doua zonă pe care ar putea insista textul moțiunii ar fi aceea a lipsei de performanță a miniștrilor din Cabinetul Tăriceanu II: la Justiție, Tudor Chiuariu a încercat, imediat după instalarea în funcție, să schimbe o serie de procurori; la Interne și Sănătate, reforma atinge exclusiv un plan discursiv; la Transporturi, Ludovic Orban, după ce a atacat dur complicitățile predecesorilor săi cu magnații din construcții, s-ar fi

conformat în a continua politicile pe care nu demult le acuzase; la Externe, Adrian Cioroianu s-a aflat în centrul unor scandaluri diplomatice pe care le-a gestionat defectuos; la Educație, inginerul Adomniței este acuzat că ar fi semănat haos în sistemul de învățământ. Direct responsabil de imaginea negativă a Executivului s-ar face premierul Tăriceanu, cel care a girat acțiunile miniștrilor pe care îi coordonează. În consecință, vulnerabilitățile Guvernului Tăriceanu 2 ar putea fi ușor speculate în textul moțiunii PSD.

În funcție de interesele politice și de negocierile care au și vor avea loc, PSD ar putea alege una sau alta dintre abordări. S-a putut observa până acum că PSD evită să ofere detalii despre conținutul moțiunii și mai ales despre interpretarea la nivel paradigmatic.

4. Posibilități de evoluție post-moțiune

Scenariile care pot fi luate în calcul sunt:

- a. Premierul desemnat de președinte se prezintă în Parlament cu un Executiv care primește votul de încredere.
- b. Primul guvern prezentat în Parlament nu primește votul de investitură, care este acordat însă celui de al doilea.
- c. Niciunul dintre cele două guverne care se prezintă în Parlament nu primește votul de încredere;

a. Guvernul este demis. Un nou guvern este numit.

Atribuțiile guvernului interimar

Demiterea guvernului poate implica, dar nu în mod obligatoriu, o perioadă de interimat. Conform Constituției României, art. 110, privind încetarea mandatului Executivului:

(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor parlamentare generale.

(2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 106, cu excepția revocării, ori este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.

(3) În situațiile prevăzute în alineatul (2) sunt aplicabile prevederile articolului 103.

*(4) Guvernul al cărui mandat a încetat potrivit alineatelor (1) și (2) îndeplinește **numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern.***

De asemenea, la articolele 106, 107 din Constituția României, se fac următoarele precizări:

ARTICOLUL 106: Încetarea funcției de membru

Funcția de membru al Guvernului încetează în urma demisiei, a revocării Guvernului, a pierderii drepturilor electorale, a stării de incompatibilitate, a decesului, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

ARTICOLUL 107: Primul-ministru

(1) Primul-ministru conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuțiile ce le revin. De asemenea, prezintă Camerei Deputaților sau Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate.

(2) Președintele României nu îl poate revoca pe primul-ministru.

(3) Dacă primul-ministru se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 106, cu excepția revocării, sau este în imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, Președintele României va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, pentru a îndeplini atribuțiile primului ministru, până la formarea noului Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilității exercitării atribuțiilor, încetează dacă primul-ministru își reia activitatea în Guvern.

(4) Prevederile alineatului (3) se aplică în mod corespunzător și celorlalți membri ai Guvernului, la propunerea primului-ministru, pentru o perioadă de cel mult 45 de zile.

Prin cumularea acestor prevederi ale Constituției, putem extrage următoarele concluzii.

Atribuțiile guvernului interimar se reduc numai la administrarea treburilor publice. Se poate ridica întrebarea dacă un guvern interimar ar putea să organizeze alegeri. Dacă răspunsul este negativ, aceasta ar complica foarte mult situația politică, din cauza presiunii de a se desfășura scrutinul europarlamentar. Legea privind organizarea și funcționarea Executivului precizează și mai clar acest aspect: *(3) În cazul încetării mandatului său, în condițiile prevăzute de Constituție, până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern, Guvernul continuă să îndeplinească numai actele cu caracter individual sau normativ, necesare pentru administrarea treburilor publice, fără a promova politici noi. În această perioadă Guvernul nu poate emite ordonanțe și nu poate iniția proiecte de lege.*

În anul 2005, atunci când primul guvern condus de către Călin Popescu Țăriceanu a intenționat să își prezinte demisia pentru a se putea ajunge la alegeri anticipate, s-a emis o Ordonanță de Urgență pentru extinderea atribuțiilor Executivului interimar. După ce s-a renunțat la varianta demisiei, respectivul act al Guvernului a fost respins de către Parlament, în august 2005.

Mai remarcăm faptul că, **în desemnarea premierului interimar, președintele este cel care joacă rolul determinant.** Premierul poate sugera un succesor, însă doar cu rol de recomandare, șeful statului fiind cel care alege persoana. Aceasta însă, spre deosebire de cazul desemnării unui premier

însărcinat cu formarea unui nou Cabinet, nu poate proveni decât din cadrul guvernului demis prin moțiuni de cenzură. În cazul de față, **premierul interimar ar fi un membru PNL sau UDMR.**

Dar perioada de interimat nu este obligatorie. Când ne referim la acest aspect nu vorbim despre absența totală a interimatului, ci despre reducerea perioadei de timp în care acesta funcționează. Președintele nu este obligat prin nici un act al statului să mențină o anumită perioadă de interimat. Teoretic, șeful statutului poate desemna un premier care să formeze un nou Cabinet și în ziua în care Guvernul a fost demis prin moțiuni de cenzură.

Conform Constituției, pașii legali pentru numirea unui nou guvern sunt:

ARTICOLUL 103: Investiția

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru, în urma consultării partidului care are majoritatea absolută în Parlament ori, dacă nu există o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

(2) Candidatul pentru funcția de prim-ministru va cere, în termen de 10 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul și lista Guvernului se dezbate de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună. Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților și senatorilor.

Teoretic, șeful statului inițiază consultări cu formațiunile politice. Niciunul dintre partidele prezente în Parlament la acest moment nu deține majoritate absolută. Dacă aceste consultări implică un grad de obligativitate, evoluțiile ulterioare sunt mai degrabă incerte. Trebuie precizat că, acum, eventualitatea unor negocieri între partide, care să ducă la formarea unei majorități, nu îl obligă legal pe șeful statului să și desemneze un premier din rândul acestei majorități. PD, PLD și PSD doresc ambele, cel puțin declarativ, îndepărtarea Guvernului, dar punctele comune între aceste partide se opresc aici. Deși PSD ar fi inițiatorul moțiunii, șeful statului nu este obligat să acorde „un drept de preemțiune” acestui partid pentru preluarea guvernării.

În maxim 10 zile, premierul desemnat trebuie să solicite Parlamentului un vot de încredere pentru lista Cabinetului, dar și pentru programul de guvernare. În aceste condiții, este necesară și existența unui program de guvernare, pe care Legislativul îl acceptă dacă își acordă votul de încredere noului guvern. Știm astfel cu certitudine că, de la momentul desemnării premierului, nu pot trece mai mult de 10 zile până ce acesta va solicita încrederea Parlamentului.

Cu toate acestea, conținutul programului de guvernare ar putea suscita intense dezbateri, cu atât mai mult cu cât pe agenda politică se află o serie de teme controversate și care implică alocări bugetare consistente. Nu trebuie uitat, de asemenea, că președintele Traian Băsescu are propriul său program și teme preferate, care ar trebui, într-un fel sau altul, să fie asumate de noul guvern. După referendum, președintele a prezentat o listă de „priorități ale României” și, în

cazul în care ar avea loc negocieri, el ar fi obligat să încerce să-și impună măcar o parte din aceste priorități. Dar este dificil pentru un partid, altul decât PD, să accepte temele impuse de președinte. Negocierea programului de guvernare ar putea constitui de aceea un impediment serios în constituirea unui nou Executiv la Palatul Victoria. Se poate spune că, în acest moment, un guvern nu ar putea fi instalat decât dacă și-ar asuma obiectivele lui Traian Băsescu.

Aceeași situație s-ar putea repeta în ceea ce privește alegerea miniștrilor. Există destule variabile determinate de calculele politice pe care și le fac formațiunile, pentru a accepta și varianta în care lista unui nou Cabinet va fi acceptată de către Parlament.

Varianta instalării unui nou guvern minoritar nu poate fi nicidecum teoretic exclusă, chiar dacă majoritatea care l-ar susține nu ar mai fi aceeași din prezent. **Posibilitățile de evoluție în acest caz ar fi însă similare cu cele din prezent. Cealaltă variantă implică negocierea unei majorități transparente din care președintele să accepte numirea unui alt premier.** Ambele variante depind însă în mod concret de interesele politice ale tuturor actorilor implicați, care transcend cadrul formal

b. Primul guvern cade la votul de încredere al Parlamentului. Al doilea guvern primește votul de încredere.

Pașii procedurali descriși în scenariul anterior se aplică și în acest caz, dar cu câteva amendamente. **Neacordarea votului de investitură primului Executiv nu îl obligă pe șeful statului să desemneze un alt premier decât cel ales inițial.** În cele din urmă, interesele politice ale președintelui și partidelor decid, pe de o parte, varianta de guvern pentru care se va opta, iar, pe de altă parte, dacă se acordă sau nu votul de investitură.

Căderea unui prim guvern este un semn al eșecului consultărilor dintre partidele parlamentare și președinte, dar și al negocierilor care, teoretic, ar trebui să existe, între formațiunile politice. Neacordarea votului de investitură este consecința inexistenței unei înțelegeri între partide și între formațiunile politice și șeful statului. Totodată, o astfel de variantă ar putea fi calificată în anumite condiții și ca un vot de blam acordat șefului statului, în condițiile în care acesta ar ignora opiniile exprimate de formațiunile parlamentare în cadrul consultărilor. Până la urmă, opțiunea președintelui – oricare ar fi aceasta – este și una de asumare a declanșării sau menținerii unei crize politice, atunci când interesele politice îi dictează soluții care să permită dizolvarea Parlamentului.

Aceleași interese politice de care vorbeam în primul scenariu pot crea premisele acordării unui vot de încredere pentru un al doilea Cabinet.

Această a doua variantă este și mai periculoasă pentru viața politică din România. Al doilea guvern ar putea fi votat de Parlament numai din necesitatea evitării organizării alegerilor anticipate. El nu s-ar bucura însă de o majoritate stabilă în Parlament. Mai mult decât atât, Parlamentul și-ar putea retrage încrederea în noul executiv în orice moment, ceea

ce ar conduce la repetarea scenariului inițial. Viața politică ar deveni, în acest caz, lipsită de orice coerență.

c. Motiunea este adoptată, iar două guverne nu primesc votul de încredere din partea Parlamentului

Acest scenariu este privit drept cel care va duce la alegeri anticipate. Se discută mult în spațiul public despre faptul că respingerea de către Parlament a două guverne duce automat la dizolvarea Legislativului și organizarea de alegeri anticipate.

Conform Constituției României, evoluțiile în cazul acestui scenariu sunt următoarele:

ARTICOLUL 89: Dizolvarea Parlamentului

(1) După consultarea președinților celor două Camere și a liderilor grupurilor parlamentare, Președintele României poate să dizolve Parlamentul, dacă acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

(2) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui României și nici în timpul stării de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență.

Dizolvarea Legislativului și organizarea de alegeri anticipate nu reprezintă însă evoluții sigure. Condițiile existenței celor 60 de zile și a respingerii a două guverne de către Parlament sunt obligatorii pentru ca șeful statului să „poată” decide dizolvarea Legislativului. **Deci, sunt condiții care îi permit președintelui declanșarea anticipatelor, nu condiții care îl obligă la anticipate.** Prin urmare, organizarea anticipatelor nu este certă, în mod teoretic, nici în cazul în care Parlamentul ar refuza să acorde votul de încredere în mod succesiv, pentru două guverne.

5. Opțiuni de vot

Felul în care vor vota partidele este cel mai important aspect al motiunii, pentru că va avea consecințe politice și imagologice pentru toți actorii implicați. Detalierea argumentelor pentru fiecare opțiune de vot a fost făcută în studiul anterior al Institutului PRO, făcut public la finalul lunii august 2007.

PRM, PC, UDMR, minoritățile și independenții. În mod normal, PRM, PC, UDMR, minoritățile și independenții sunt împotriva demiterii Guvernului. UDMR, în ansamblu, nici nu poate să voteze împotriva guvernului din care face parte. Votul unora dintre actori însă s-ar putea schimba, dacă, în

urma negocierilor, ar obține mai mult decât au în prezent. Întrebarea este doar dacă vor fi dispuși să riște. Având în vedere imponderabilul care s-ar instala în perioada de după moțiune, se poate afirma că mai degrabă nu vor fi dispuși.

PNL. Ca partid aflat la guvernare, PNL va vota în mod cert împotriva moțiunii. Rămân deci, pentru discuție, doar PSD, PD și PLD.

PLD. PLD a anunțat că va vota moțiunea în orice condiții, deși situația din sondaje a partidului ar trebui să îi facă mai prevenitori. Doar încrederea totală în Traian Băsescu, faptul că mizează pe o singură carte îi poate determina să riște. Este probabil că PLD va risca, dacă i se va cere.

PSD. PSD a luat inițiativa de a depune o moțiune. Prin urmare, teoretic, toți parlamentarii PSD ar trebui să voteze moțiunea. Practic însă lucrurile nu stau obligatoriu așa. O parte dintre parlamentarii PSD nu doresc să se confrunte cu riscul anticipatelor, iar grupurile din PSD nu sunt toate devotate ordinelor primite de la Mircea Geoană. Acest lucru a devenit evident pe măsură ce se apropie data de depunere a moțiunii la Parlament. După declarațiile lui Ion Iliescu, defavorabile inițierii moțiunii, mai mulți parlamentari ai acestui partid au ieșit la rampă pentru a-și exprima îndoiala în legătură cu utilitatea demersului conducerii centrale. În aceste condiții, ajungem să repetăm întrebarea: Care sunt, totuși, cauzele depunerii de către PSD a unei moțiuni de cenzură?

O moțiune de cenzură a PSD ar fi putut să fie depusă fie în actuala sesiune parlamentară, fie în următoarea. Momentele fiind diferite, și consecințele unei asemenea acțiuni vor fi diferite. Este foarte clar că o moțiune a PSD depusă în primăvară ar exclude din start ipoteza intrării la guvernare a acestui partid. Ea ar avea doar un sens imagologic, în perspectiva alegerilor locale și parlamentare. Practic, PSD nu ar fi interesat de consecințele moțiunii asupra guvernării, ci doar de avantaje electorale. O moțiune depusă în această toamnă însă poate să vizeze intrarea la guvernare a PSD. Probabilitatea intrării la guvernare a PSD, în urma unei moțiuni de cenzură, este totuși scăzută. Mai mult, presupunând că acest lucru s-ar întâmpla, accesul la resurse al partidului s-ar face pe o perioadă limitată, în timp ce consecințele imagologice, pierderile electorale ar putea fi destul de mari. Evident, această soluție pare mai bună decât rămânerea în situația actuală. Dar este aceasta *cea mai bună* soluție? Și este aceasta, în cele din urmă, o soluție viabilă? Riscul major al adoptării moțiunii este înlocuirea Guvernului Tăriceanu 2 cu un guvern agreat de președintele Băsescu sau declanșarea anticipatelor. **Astfel, PSD ar putea trece de la susținerea lui Tăriceanu la susținerea lui Băsescu.** Asumarea acestor riscuri nu poate fi explicată decât dacă avem în vedere că există un risc și mai mare care planează asupra PSD. Care este acest risc?

Riscul major este ca alegerile europarlamentare să confirme prin vot pierderea de către PSD a statutului de partid dominant și să confirme preluarea acestui statut de către PD. În acest moment, vinovată pentru scorul slab poate fi considerată moștenirea vechii conduceri a partidului. După trecerea printr-un scrutin electoral însă, vinovată pentru un eventual eșec va fi considerată actuala conducere și Mircea Geoană personal. Așadar, una dintre cauzele inițierii moțiunii PSD este situația critică a actualei conduceri a partidului. Aceasta urmărește să re poziționeze partidul înaintea europarlamentarelor, sperând că va obține la aceste alegeri, dacă nu o victorie, cel

puțin un rezultat care să arate că partidul a crescut și are șanse să-și îmbunătățească performanțele la viitoarele alegeri. Presa a speculat inițial asupra intențiilor unor facțiuni parlamentare ale PSD de a nu vota moțiunea, și din considerentele de mai sus, dar și pentru ca un eșec la vot să lovească în conducerea centrală și în mod special în Mircea Geoană. Altfel spus, aceștia vor să-l schimbe pe Geoană, după două eșecuri majore consecutive (referendumul împotriva președintelui și moțiunea de cenzură împotriva Guvernului). Prevăzători, susținătorii lui Mircea Geoană au avansat ideea votării cu bilele la vedere. Chestiunea ar fi și mai complicată dacă și PD ar decide să voteze cu bilele la vedere. Aceasta i-ar obliga practic pe parlamentarii PSD să adopte aceeași atitudine, ei nemaivând alte soluții decât absența de la vot sau încălcarea liniei politice a partidului. Absența va fi interpretată însă tot ca o încălcare a deciziei de partid.

PD. Cea mai grea decizie aparține însă PD. PD nu are confirmarea prin vot a situației favorabile din sondajele de opinie. De aceea, **democrații ar prefera ca mai întâi să participe la alegerile europarlamentare și numai după aceea să demită Guvernul.** (Remarcăm că aceeași preferință ar putea-o avea și adversarii lui Mircea Geoană din PSD, evident, din alte motive).

Un impediment al votării moțiunii de către democrați ar fi textul moțiunii. Ar fi dificil pentru aceștia să accepte un document care conține critici dure la adresa activității PD. Pe de altă parte, Traian Băsescu și PD au o dorință mare de a-i vedea plecați din guvern pe liberali, și în special pe Călin Popescu-Tăriceanu. Această dorință, care nu trebuie ignorată, chiar dacă include fără îndoială aspecte iraționale, ar putea determina partidul să voteze moțiunea PSD în orice condiții și cu orice consecințe. PD ar putea lua decizia de a nu vota moțiunea PSD, cu argumentele că ea este îndreptată împotriva guvernării din care PD a făcut parte și a lui Traian Băsescu, că între PNL și PSD există o înțelegere și că, în principiu, PD nu votează inițiativele PSD. PD ar mai putea susține că nu dorește să influențeze luptele interne din interiorul PSD și să califice această moțiune ca una, nu împotriva lui Tăriceanu, ci împotriva lui Mircea Geoană. PD ar putea adopta însă o poziție de forță, votând moțiunea în orice condiții și astfel obligând PSD la respectarea disciplinei de partid. PD ar putea fi și mai ferm, dacă ar vota cu bilele la vedere. Această atitudine, riscantă pentru toată lumea, ar trebui să arate că în PSD nu există o voință reală de a adopta moțiunea.

Motivele pentru care PD evită să anunțe cum va vota sunt împiedicarea negocierilor dintre PNL și PSD și decredibilizarea inițiativei moțiunii de cenzură. Astfel, PD ar dori pe de o parte să oblige PSD să voteze moțiunea (altfel se fac de râs), iar pe de altă parte să submineze capitalul electoral care ar putea fi obținut ca urmare a adoptării moțiunii PSD. PD ar urmări să arate că el, și nu PSD este în realitate autorul căderii Guvernului Tăriceanu. Această demonstrație este necesară pentru a împiedica PSD să se re poziționeze post-moțiune.

Orice partid care votează o moțiune de cenzură admite în principiu că dorește să preia el guvernarea, fie imediat, fie prin alegeri anticipate. Felul în care va vota PD depinde însă cel mai mult de Traian Băsescu. Este acesta interesat de adoptarea moțiunii? Nu depinde de Traian Băsescu organizarea anticipatelor, ci de voința Parlamentului. Dar de Traian Băsescu depinde numirea noului premier și, implicit, crearea condițiilor pentru revenirea PD la putere.

6. Evoluții politice post-moțiune

Analiza de față nu include prezentarea tuturor variabilelor și scenariilor moțiunii, ci doar pe acelea care prezintă un grad ridicat de probabilitate

a. Cele trei întrebări la care trebuie să răspundă o moțiune de cenzură

Moțiunea de cenzură este un instrument politic care poate fi utilizat exclusiv de către Parlament, și vizează retragerea încrederii acordate Guvernului. Scenariul unei moțiuni de cenzură cuprinde expunerea unei motivații, redactată de inițiator, la care se adaugă punctele de vedere ale grupurilor parlamentare, ca și al guvernului vizat prin textul moțiunii. Moțiunea de cenzură este o inițiativă de punere în discuție a încrederii acordate guvernului, dar consecințele ei se pot răsfrânge în final asupra Parlamentului. Înainte de orice, Legislativul trebuie să mediteze asupra variabilelor care influențează decizia de retragere a încrederii. În primul rând: este această decizie motivată sau a fost determinată de un interes politic redus al unei facțiuni a Parlamentului? Presupunând că este motivată, este posibil să se constituie un nou guvern, în care majoritatea parlamentară să aibă încredere? Dacă la această problemă nu există un răspuns clar, atunci în mod evident efectul moțiunii se poate răsfrânge asupra Legislativului, în sensul că se ajunge la organizarea alegerilor parlamentare anticipate. Deci, dacă, în imediatul ei, moțiunea are ca efect demiterea guvernului, veriga finală poate fi dizolvarea parlamentului.

Moțiunea de cenzură implică așadar, din partea celor care participă, necesitatea de a oferi un răspuns acceptabil public la trei întrebări:

1. Există un interes legitim pentru retragerea încrederii în Guvern?
2. Există posibilitatea constituirii unei majorități parlamentare, în măsură să voteze un nou guvern?
3. Există un interes legitim pentru dizolvarea Parlamentului și organizarea alegerilor anticipate?

b. Variabile independente de voința Parlamentului

Pe lângă răspunsul la aceste întrebări, Parlamentul trebuie să ia în calcul variabilele care intervin în procesul declanșat de moțiunea de cenzură.

Este vorba în primul rând de **răspunsul premierului la textul moțiunii**. Teoretic, acest răspuns poate să evidențieze că interesul față de demiterea Guvernului nu este legitim, ci a fost determinat de o anumită conjunctură strict politică. Dacă, să spunem, un guvern s-ar bucura de încrederea electoratului datorită eficienței sale, demiterea sa de către Parlament ar părea un act nelegitim.

În doilea rând, imediat după adoptarea moțiunii, în procesul declanșat intervin factori determinanți, independent de voința Parlamentului. **Președintele României este acela care desemnează o persoană pentru**

funcția de prim-ministru. Președintele poate să negocieze cu partidele politice și grupurile parlamentare, dar poate -la limită- să nu negocieze. Cu alte cuvinte, Parlamentul va fi obligat să se exprime prin vot față de o propunere a unei alte instituții. Va fi această propunere admisă de către Parlament?

Teoretic, președintele ar trebui să ia în calcul posibilitatea de constituire a unei majorități parlamentare, capabile să voteze un nou guvern. Aici intervin însă două probleme: 1. capacitatea de a construi o astfel de majoritate; 2. dorința acestei majorități de a vota propunerea președintelui. În cazul în care cele două chestiuni nu sunt rezolvate, după respingerea a două guverne, Parlamentul poate fi dizolvat. **Aceasta înseamnă că, imediat după adoptarea motiunii, voința Parlamentului se subordonează aceleia a președintelui.** Acesta poate să desemneze un premier, iar Parlamentul, dacă nu îl votează, este amenințat cu dizolvarea. Desemnarea unui premier acceptat de Parlament ca o necesitate a evitării anticipatelor poate să creeze noi probleme. Cine greșește aici? Președintele, pentru că nu a negociat cu Parlamentul, sau Parlamentul, pentru că nu a respins o propunere care, în mod normal, n-ar fi întrunit votul majoritar al Parlamentului? Moțiunea de cenzură poate fi votată din două motive: fie pentru a determina înlocuirea Guvernului în exercițiu, fie pentru a determina dizolvarea Parlamentului și organizarea alegerilor anticipate. În primul caz, voința președintelui și a majorității care se constituie trebuie să fie în acord. În al doilea caz, poate să fie în dezacord.

c. Dificultatea construirii unei majorități parlamentare

Actualul Guvern are susținerea formală a 24% din Parlament, mai puțin de jumătate din procentul necesar constituirii unei majorități. În plus, sondajele de opinie arată că Guvernul Tăriceanu 2 nu se bucură de o încredere prea mare în rândul electoratului și a opiniei publice. Activitatea sa este criticată, prin urmare, inițierea și adoptarea unei moțiuni de cenzură pare un demers legitim. Dificultățile intervin în momentul în care Parlamentul trebuie să acorde votul de încredere pentru un nou guvern. **Teoretic, aceeași majoritate care votează demiterea executivului ar trebui să conducă la formarea unui nou cabinet.** Presupunând că președintele ar încerca să negocieze constituirea unei majorități transparente, care să desemneze, împreună cu acesta, un prim-ministru, ar reuși în această tentativă? Taberele mari – PSD, PD-PLD, PNL- sunt împărțite și, oficial, nu comunică între ele. Ele au interese divergente. Să admitem că PSD, PD și PLD se pot coaliza pentru a adopta moțiunea de cenzură împotriva Guvernului. Ele însă nu se coalizează pentru a prelua guvernarea. **În acest moment, nu există o majoritate nici pentru constituirea unui nou guvern, nici pentru organizarea alegerilor anticipate.**

d. Posibile soluții

Două sunt soluțiile care pot fi alese de actorii politici, dacă moțiunea va trece:

- schimbarea Guvernului actual;
- organizarea alegerilor anticipate;

Alegerile anticipate

Se poate ridica mai întâi problema dacă, în urma alegerilor anticipate, ar putea rezulta o majoritate clară. Sondajele de opinie arată că, deși distribuția voturilor s-ar modifica față de 2004, în condițiile menținerii ireconcilierii dintre partide, construirea unei majorități ar rămâne în continuare o problemă dificilă. O coaliție PD-PLD-PNG ar putea fi o soluție controversată și deloc sigură. Această alianță nu ar putea fi completată cu UDMR, care fie nu ar intra în Parlament, fie nu ar intra într-o coaliție din care face parte PNG. Destinderea postelectorală a relațiilor dintre partide ar putea conduce însă la formule, ca:

- PD-PLD-PNL-(UDMR),
- PD-PLD-PSD-(UDMR),
- PNL-PD-PLD-(UDMR),
- PNL-PSD-(UDMR).

Trebuie să observăm că cele mai multe partide (PSD, PNL, PRM, PC, UDMR și PLD) se află pe un trend descendent în sondajele de opinie și, în principiu, nu au de ce să dorească organizarea alegerilor anticipate. Scopul lor este, dimpotrivă, acela de a trage de timp, de a păstra avantajele actuale până la sfârșitul mandatului și de a încerca recuperarea terenului pierdut. Este un risc major și asumat în mod inutil pentru aceste partide să accepte organizarea anticipatelor, atâta timp cât ele mai au cel puțin șanse teoretice de a se redresa. În aparență, singurul pregătit să facă față anticipatelor este PD, partid care nu deține însă în acest moment pârghiile necesare pentru a le declanșa. PD se bazează însă pe scorurile înregistrate la opțiunea de vot în sondajele de opinie. Credibilitatea acestor sondaje este însă din ce în ce mai scăzută. Astfel, scorul din sondajele de opinie nu reprezintă o garanție pentru succesul în alegeri al PD.

Dincolo de aceste calcule, este evident că **cea mai mare parte a parlamentarilor nu sunt de acord cu scurtarea cu un an a mandatelor lor, la care s-ar putea adăuga scăderea șanselor de a mai prinde un loc eligibil la alegerile anticipate.**

Un nou guvern

Soluția de mijloc este constituirea unui nou guvern, în locul celui liberal, care să primească sprijinul unei majorități parlamentare (putând să fie minoritar sau nu). Singurul partid care ar asigura o susținere de peste 30% este PSD.

a. Guvernul „societății civile”. În ceea ce privește numirea unui nou guvern, aceasta depinde, așa cum am spus, de Parlament, dar în primul rând de

președinte. Interesul major al președintelui, în acord cu PD și PLD, poate să fie însă acela de a forța organizarea alegerilor anticipate. Președintele ar putea să constate imposibilitatea construirii unei majorități parlamentare transparente și să ceară „întoarcerea la popor”. În cazul în care Parlamentul ar refuza cererea președintelui, fiind dispus să voteze orice guvern ar propune acesta prin obligație constituțională, președintele s-ar alege și cu un guvern pe placul său, și cu libertatea de a acuza Parlamentul că se ferește de confruntarea cu electoratul. Acest guvern nu ar putea fi însă alcătuit decât cu titlu de excepție din reprezentanți ai partidelor, ci ar fi mai degrabă un executiv al „societății civile” (posibil, dar nu obligatoriu tehnocrat) apropiate președintelui Băsescu. Acest guvern însă, care ar trebui să ducă la îndeplinire prioritățile președintelui, ar avea un sprijin minim din partea Parlamentului. Ar trebui să presupunem că, la nivelul clasei politice s-ar realiza un consens pentru susținerea unui program comun, pentru a putea acorda acestui guvern șanse de a-și derula în mod eficient activitatea sau măcar de a supraviețui câteva luni. Este puțin probabil să se întâmple acest lucru. Varianta în care președinte și guvernul său ar acționa prin forță asupra unui Parlament decredibilizat de inițiativele sale nepopulare nu poate fi exclusă, dar chiar și așa activitatea noului guvern nu ar conduce la rezultate importante, având în vedere timpul scurt, de numai un an, până la expirarea mandatului. **Trebuie spus însă că ajungerea la o asemenea situație ar oferi președintelui Băsescu argumente puternice pentru a susține necesitatea schimbării clasei politice, orientarea către cetățeni a guvernării, schimbarea Constituției etc.**

b. Variante de guvern PSD. Este de presupus că președintele nu ar decide să desemneze un premier tot de la PNL, având de ales între PD-PLD și PSD. Șansele PSD de a construi o majoritate fiind mai mari decât ale PD, șeful statului ar fi presat să negocieze mai întâi cu PSD. PSD însă va trebui să demonstreze președintelui că deține o majoritate care să voteze guvernul. Se ridică întrebarea: cum ar putea PSD să realizeze această majoritate? Calculele arată că PSD ar putea realiza trei formule de majoritate: 1. PSD(31%)-PRM(10%)-minorități (4%)-independenți, foști PSD și PRM(3%)-PC(6%), având un total de 54% ; 2. PSD(31%)-UDMR(7%)-PC(6%)-minorități(4%)-independenți, foști PSD și PRM(3%), cu un total de 51%. Prima variantă este dinamită de prezența PRM, dar a doua variantă poate fi considerată teoretic viabilă. Presupunând că președintele ar accepta această formulă, totul depinde de disponibilitatea UDMR, PC, a minorităților și a independenților de a susține un nou guvern. O problemă ar putea fi măsura în care UDMR ar accepta să facă parte dintr-un guvern PSD, după ce a făcut parte din guvernul liberal. Eventualii parteneri de guvernare ai PSD ar putea să pună condiții extrem de dure, dar și șeful statului ar putea să pună condiții. Calculele sunt, așadar, foarte complicate, iar o astfel de variantă este îngreunată și de posibilitatea ca șeful statului să nominalizeze altă persoană din PSD pentru postul de premier decât pe Mircea Geoană. **Având în vedere această situație, considerăm că varianta unui guvern PSD (fără sprijin din partea PNL sau PD) ar fi una strict ipotetică și foarte puțin realistă.**

Numai un interes politic al președintelui l-ar putea determina pe acesta să accepte condiția pusă de PSD, anume desemnarea lui Mircea Geoană. Acest interes poate să existe. Traian Băsescu poate să spera că, prin trimiterea în opoziție, conducerea actuală a PNL, în frunte cu Popescu-Tăriceanu, nu va mai avea ce să ofere partidului. Dimpotrivă, președintele va avea multe de oferit în perspectivă. Prin urmare, cresc șansele ca PNL să se reorienteze către o relație din nou bună cu Traian Băsescu și să intre într-o formulă de alianță PD-PLD-PNL. Partidele sale ar putea crește încă un an în opoziție și apoi să preia guvernarea de la PSD.

La rândul său, Mircea Geoană mizează pe faptul că președintele va fi obligat să negocieze. După referendumul privind demiterea președintelui, Traian Băsescu și-a creat un avantaj considerabil în raport cu ceea ce el a numit „cei 322”. El poate să piardă însă acest avantaj, dacă va avea o atitudine arogantă față de Parlament și de partidele politice, confirmând în felul acesta criticile care i-au fost aduse. Ca o consecință a acestui fapt, președintele nu poate ignora că PSD are în acest moment cea mai consistentă reprezentare în Parlament și este singurul partid care, la limită, e drept, poate construi o majoritate.

Soluția propusă de Geoană: guvernare PSD la schimb cu un PNL dat pe mâna lui Băsescu, este totuși disperată. Este greu de crezut că electoratul Alianței D.A. va accepta decizia PD-PLD de a acorda un vot pentru căderea Guvernului Tăriceanu 2 pentru ca, în locul său, să vină un guvern al PSD. Traian Băsescu ar putea fi acuzat că, prin politica sa distructivă, a determinat pierderea guvernării de către partidele împreună cu care a câștigat alegerile.

Eșecul unei asemenea formule ar face ca președintele să desemneze un premier „din partea sa proprie”, premier care poate să fie și Monica Macovei, și Daniel Morar (ipoteză de altfel lansată deja de consilierul prezidențial Sebastian Lăzăroi), al cărui guvern ar trebui să fie votat de o majoritate parlamentară transpartinică. Acesta ar putea fi momentul în care PSD ar putea decide din nou: acceptă sau nu acceptă alegerile anticipate. Riscul, pentru PSD, ar fi însă mult mai mare. Această a doua formulă, sugerată deja mai sus, ar putea fi chiar mai convenabilă lui Traian Băsescu decât un guvern PSD. În aceste condiții, Traian Băsescu ar putea fi interesat ca, oficial, să accepte un guvern PSD, iar neoficial să facă totul pentru ca acest guvern să nu fie votat în Parlament.

Am putea gândi o treia formulă de asigurare a majorității, prin susținerea unui guvern minoritar al PSD de către PD. Soluția aceasta este cea mai simplă, eliminând obstacolele necesității asigurării unei majorități de către PSD. În schimb, ar putea crea probleme de imagine destul de serioase PD. Acesta ar fi acuzat, ca și PNL în momentul de față, că a pactizat cu PSD. Ipoteza colaborării PSD cu PD, deși improbabilă, apare în unele discursuri ale liderilor PSD care fac parte din „grupul de la Cluj”. **Bazându-se pe o bună imagine în spațiul public, ca și pe acceptarea ca partener posibil de discuție de către Traian Băsescu, „grupul de la Cluj” pare că mizează pe o înțelegere cu președintele. Este posibil ca, tocmai pornind de la această înțelegere, PSD să fi inițiat moțiunea de cenzură. Trebuie adăugat însă că o mare parte a liderilor PSD nu au încredere în Traian Băsescu sau pur și simplu nu consideră utilă colaborarea cu acesta, chiar dacă ea ar fi**

posibilă. Unul dintre opozanți este Ion Iliescu, care, prin repudierea motiunii de cenzură, dorește să blocheze inclusiv înțelegerile presupuse ale „grupului de la Cluj” cu Traian Băsescu.

Concluzii

Decizia PSD de a iniția o motiune de cenzură este, așadar, extrem de riscantă pentru partid, care nu este pregătit pentru organizarea alegerilor anticipate și numai cu foarte mare greutate ar putea să construiască în jurul său o majoritate parlamentară capabilă să susțină un nou guvern. În aceste condiții, liderii și parlamentarii PSD se pot gândi, independent de decizia partidului, dacă trecerea motiunii este oportună și dacă nu cumva ar fi mai bine să apară o defecțiune la vot. Un semnal în acest sens a fost dat deja de către liderul Grupului parlamentar al PSD de la Senat, Ion Iliescu. Acesta a declarat că inițierea motiunii a fost pripită (mesaj împărtășit de mai mulți lideri din partid). În consecință, este foarte posibil ca, indiferent de decizia PD și a PLD, motiunea să nu întrunească numărul necesar de voturi pentru a fi adoptată.

Adoptarea motiunii de cenzură ar oferi PSD și lui Mircea Geoană șansa unei re poziționări. Social-democrații, care s-ar elibera de dependența de liberali, ar considera că adoptarea motiunii este o victorie împotriva guvernării de dreapta. Această teorie va fi totuși destul de greu de susținut, acum dreapta nemaifiind unită într-o singură forță politică.

Adoptarea motiunii ar însemna și pentru PNL o oportunitate de re poziționare. Intrat în opoziție, PNL ar încerca să coaguleze într-un pol de dreapta forțele „istorice” anti-PSD și anti-PD (adică anti-FSN), având cel puțin teoretic o șansă mai mare de revenire în sondaje decât dacă ar rămâne la guvernare. Liberalii l-ar acuza pe Traian Băsescu de faptul că a distrus Alianța D.A. și a oferit PSD oportunitatea de a reveni pe vechile sale poziții. Aceasta ar arăta că lui Traian Băsescu îi este mai aproape PSD decât PNL. PNL ar deveni o victimă politică. Dar nu trebuie să uităm că, în România, a mai existat o „victimă”, care a încercat să revină în prim-plan după ce a fost „lucrată” de partide precum PD sau PSD. Este vorba de PNȚCD, care astăzi se zbate la limita pregului electoral. Un astfel de scenariu nu este total improbabil să se repete.

Căderea Guvernului Tăriceanu 2 nu înseamnă, din perspectiva lui Traian Băsescu, o victorie împotriva dreptei, așa cum ar spune PSD. Ea nu înseamnă nici o revenire la FSN, așa cum ar acuza liberalii. **Căderea Guvernului Tăriceanu are pentru Traian Băsescu semnificația sfârșitului Alianței D.A., conduse de liberali, și începutul impunerii partidului prezidențial.** Adoptarea motiunii ar mări ritmul schimbărilor în tabăra susținătorilor lui Traian Băsescu și ar putea conduce la fuzionarea PLD cu PD. Această mișcare politică ar fi logică, având în vedere că Traian Băsescu trebuie să ofere o imagine cât mai unitară a forțelor politice care îl susțin.

Adoptarea motiunii ar anula paradigma colaborării „subterane” dintre PNL și PSD, convenabilă pentru PD și PLD. Ea ar conduce cel mai probabil la stoparea descreșterii electorale a PNL și a PSD. Nu este convenabilă însă pentru liderii PD, care cel mai probabil ar condiționa dur o relație mai apropiată cu PLD.

Pe de altă parte, dacă PD ar refuza să voteze moțiunea, ar putea fi acuzat de inconsecvență. Discreditarea la care a fost supusă inițiativa PSD de către mass-media apropiate președintelui (interpretarea ei ca șantaj la adresa PNL) are rolul de a atenua această vulnerabilitate a PD, de a ajuta partidul să iasă cu bine dintr-un eventual refuz de a vota moțiunea.

Dacă moțiunea nu va fi adoptată din cauza refuzului PD de a o vota, PSD s-ar elibera totuși de dependența de guvernul liberal. În schimb, ar pierde la capitolul potențial de alianță, s-ar izola pe scena politică, așa cum a anticipat deja Ion Iliescu. Iar, în interiorul partidului, luptele politice ar reîncepe.

În plus, neadoptarea moțiunii va consolida statutul lui Călin Popescu-Tăriceanu, care devine pentru liberali un simbol al rezistenței politice. Poziția politică a PNL se va întări, și asta cu atât mai mult cu cât moțiunea ar cădea la vot, deși PSD și PD ar afirma că o vor adopta. Aceasta nu ar însemna însă și o întărire electorală.

***

Pe aceste fond, putem concluziona că absența unui climat de dialog și de cooperare între partide periclitizează aproape orice fel de strategie pe termen mediu și lung. Posibilitatea de coalizare există doar pentru demersuri negative și nu pentru proiecte constructive. Echilibrul actual de pe scena politică este menținut și prin decizii politice. De pildă, lipsa de credibilitate a sondajelor afectează serios viața politică. Se poate observa că PSD a luat decizii interpretând sondajele conform unei ipoteze mai degrabă optimiste, în timp ce PD, deși se află în sondaje la un scor de peste 30%, este mai degrabă neîncrezător și ezitant în a-și asuma un statut dominant, neconfirmat încă de alegeri. **Așa cum adoptarea moțiunii ar crea instabilitate și ar întreține climatul conflictual, tot așa neadoptarea documentului PSD ar prelungi incertitudinea și ar stimula atacurile politice, dinspre și către toate palierele puterii și opoziției. Și neadoptarea, și adoptarea, și chiar anticipatele ar putea să perpetueze criza, ceea ce ar arăta că România se află, cel mai probabil, într-o criză de sistem, accentuată de remodelarea relațiilor de putere după intrarea în Uniunea Europeană.**